

Samling af Afgørelser

Sag C-605/21

Heureka Group a.s.

mod

Google LLC

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Městský soud v Praze)

Domstolens dom (Store Afdeling) af 18. april 2024

»Præjudiciel forelæggelse – artikel 102 TEUF – effektivitetsprincippet – søgsmål i henhold til national ret angående erstatning for overtrædelser af konkurrenceretlige bestemmelser – direktiv 2014/104/EU – for sen gennemførelse af direktivet – tidsmæssig anvendelse – artikel 10 – forældelsesfrist – nærmere regler om begyndelsestidspunktet – overtrædelsens ophør – kendskab til de oplysninger, der er nødvendige for at anlægge erstatningssøgsmål – offentliggørelse i *Den Europæiske Unions Tidende* af resuméet af Europa-Kommissionens afgørelse, hvorved overtrædelserne af konkurrencereglerne fastslås – bindende virkning af en kommissionsafgørelse, der endnu ikke er endelig – suspension eller afbrydelse af forældelsesfristen, så længe Kommissionens undersøgelse varer ved, eller indtil den dato, hvor Kommissionens afgørelse bliver endelig«

1. *Konkurrence – søgsmål om erstatning for skade forårsaget af overtrædelser af konkurrencereglerne – direktiv 2014/104 – tidsmæssig anvendelse – bestemmelse, der fastlægger visse krav til den forældelsesfrist, der gælder for erstatningssøgsmål – materiel bestemmelse – forbud mod anvendelse af den nationale gennemførelseslovgivning med tilbagevirkende kraft (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/104, art. 10 og 22)*

(jf. præmis 47-49)

2. *Konkurrence – søgsmål om erstatning for skade forårsaget af overtrædelser af konkurrencereglerne – direktiv 2014/104 – tidsmæssig anvendelse – søgsmål om erstatning for skade forårsaget af misbrug af dominerende stilling, der begyndte inden direktivets ikrafttræden – tidsmæssig anvendelse af den bestemmelse i direktivet, der fastlægger visse krav med hensyn til forældelsesfristen – betingelse – erstatningssøgsmål, der på datoen for udløbet af gennemførelsesfristen for direktivet endnu ikke var forældede – fastlæggelse af forældelsesfristen for nævnte søgsmåls begyndelsestidspunkt – den nationale rets anvendelighed – grænser – overholdelse af artikel 102 TEUF og effektivitetsprincippet – national forældelsesfrist, som først kan begynde at løbe efter overtrædelsens ophør, og efter at skadelidte har fået kendskab til de oplysninger, der er*

nødvendige for at anlægge erstatningssøgsmålet – tidspunktet for opnåelse af kendskab til de nævnte oplysninger er principielt sammenfaldende med datoen for offentliggørelsen af resuméet af Kommissionens afgørelse, hvorved overtrædelsen fastslås – afgørelsen er endnu ikke endelig – ikke relevant

(Art. 102 TEUF; Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/104, art. 10 og 22)

(jf. præmis 50-78 og 82-88)

3. *Dominerende stilling – misbrug – forbud – direkte virkning – borgernes ret til at kræve erstatning for den lidte skade – nærmere regler for udøvelsen – forældelsesfrist – national lovgivning, der ikke fastsætter, at forældelsesfristen suspenderes eller afbrydes, mens Kommissionens undersøgelse pågår – ulovlighed – national lovgivning, der ikke fastsætter, at forældelsesfristen suspenderes indtil Kommissionens endelige afgørelse – lovlighed*
(Art. 102 TEUF)

(jf. præmis 79 og 80)

4. *Konkurrence – søgsmål om erstatning for skade forårsaget af overtrædelser af konkurrencereglerne – direktiv 2014/104 – forældelsesfrist, der gælder for erstatningssøgsmål – suspension af forældelsesfristen, efter at en konkurrencemyndighed tager skridt til at undersøge eller forfølge den pågældende overtrædelse*
(Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/104, art. 10, stk. 2, og 4)

(jf. præmis 90 og 91)

5. *Institutionernes retsakter – direktiver – medlemsstaternes gennemførelse – nødvendigheden af at sikre direktivers effektive virkning – nationale domstoles pligter – forpligtelsen til en overensstemmende fortolkning – rækkevidde – fortolkning contra legem af national ret – udelukket*
(Art. 288, stk. 3, TEUF)

(jf. præmis 93)

Resumé

I forbindelse med en præjudiciel forelæggelse udtalte Domstolens Store Afdeling sig om de krav, som de nationale forældelsesordninger, der finder anvendelse på erstatningssøgsmål anlagt ved de nationale domstole for overtrædelser af EU-konkurrenceretten, skal opfylde. Disse præciseringer er foretaget i forbindelse med et erstatningssøgsmål anlagt af en tjekkisk virksomhed mod Google LLC på grund af sidstnævntes og dets moderselskab Alphabet Inc.'s misbrug af dominerende stilling i Den Tjekkiske Republik.

Ved afgørelse af 27. juni 2017¹ fastslog Europa-Kommissionen, at Google siden februar 2013 havde tilsidesat artikel 102 TEUF ved at misbruge sin dominerende stilling på 13 nationale markeder for generel søgning, herunder markedet i Den Tjekkiske Republik, ved at reducere trafikken fra sine sider med generelle søgeresultater til konkurrerende prissammenligningstjenester og ved at øge denne trafik til sin egen prissammenligningstjeneste. Et sammendrag af afgørelsen blev offentliggjort den 12. januar 2018 i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*².

Google og Alphabet anlagde sag ved Retten til prøvelse af den nævnte afgørelse, i forbindelse med hvilken Kommissionen i det væsentlige blev frifundet³. Idet appellen til prøvelse af Rettens dom imidlertid stadig verserer for Domstolen, er Kommissionens afgørelse endnu ikke blevet endelig.

I juni 2020 anlagde Heureka Group a.s. (herefter »Heureka«), som er et tjekkisk selskab, der er aktivt på markedet for prissammenligningstjenester, sag ved Městský soud v Praze (byretten i Prag, Den Tjekkiske Republik) med påstand om, at Google tilpligtedes at erstatte den skade, der følger af den overtrædelse af artikel 102 TEUF, der blev fastslået i Kommissionens afgørelse, og som blev begået i Den Tjekkiske Republik i perioden fra februar 2013 til den 27. juni 2017. Ifølge Heureka reducerede Googles konkurrencebegrænsende adfærd antallet af søgninger på selskabets portal Heureka.cz.

Google gjorde heroverfor gældende, at Heurekas erstatningskrav i det mindste delvist var forældet.

Byretten i Prag præciserede i denne henseende, at de nationale regler, der finder anvendelse på Heureka-sagen, fastsætter en treårig forældelsesfrist, der begynder at løbe uafhængigt og særskilt for hver delskade, der følger af en sådan overtrædelse af konkurrenceretten, fra det tidspunkt, hvor den skadelidte person fik kendskab til eller med rimelighed kan anses for at have fået kendskab til den omstændighed, at vedkommende har lidt en sådan delskade, samt til identiteten af den person, der er forpligtet til at erstatte skaden. For at denne frist begynder at løbe, kræves det derimod ikke, at skadelidte har fået kendskab til den omstændighed, at den pågældende adfærd udgør en overtrædelse af konkurrencereglerne, eller at denne overtrædelse er ophørt. Desuden kræver de gældende nationale regler ikke suspension eller afbrydelse af nævnte frist i den periode, hvor Kommissionens undersøgelse af overtrædelsen pågår. Samme frist kan heller ikke suspenderes i det mindste indtil et år efter den dato, hvor Kommissionens afgørelse, der fastslår denne overtrædelse, er blevet endelig.

Ifølge byretten i Prag følger det heraf, at hver enkelt generel søgning foretaget på Googles websted, der førte til en placering og visning af resultater, som var mere fordelagtig for Googles prissammenligningstjeneste, i det foreliggende tilfælde medførte, at en ny selvstændig forældelsesfrist begyndte at løbe.

¹ – Kommissionens afgørelse C(2017) 4444 final af 27.6.2017 om en procedure i henhold til artikel 102 [TEUF] og artikel 54 i EØS-aftalen (sag AT.39740 – Google-søgemaskinen (Shopping)).

² – EUT 2018, C 9, s. 11.

³ – Dom af 10.11.2021, Google og Alphabet mod Kommissionen (Google Shopping) (T-612/17, EU:T:2021:763).

Eftersom direktiv 2014/104⁴ blev gennemført for sent i tjekkisk ret, anførte byretten i Prag endvidere, at den overtrædelse, som Google foreholdtes, var ophørt efter udløbet af fristen for gennemførelse af dette direktiv, dvs. den 27. december 2016, men tilsyneladende før datoen for gennemførelseslovgivningens ikrafttræden den 1. september 2017.

I lyset af det ovenstående forelagde byretten i Prag Domstolen en række præjudicielle spørgsmål, hvormed den nærmere bestemt ønskede oplyst, om artikel 10 i direktiv 2014/104 og/eller artikel 102 TEUF og effektivitetsprincippet er til hinder for en national lovgivning om forældelse som den i hovedsagen omhandlede for erstatningssøgsmål vedrørende vedvarende overtrædelser af de EU-retlige konkurrenceregler.

Domstolens bemærkninger

Med henblik på at besvare de præjudicielle spørgsmål undersøgte Domstolen indledningsvis den tidsmæssige anvendelse af artikel 10 i direktiv 2014/104, som fastsætter den korteste varighed af den forældelsesfrist, der finder anvendelse på erstatningssøgsmål for overtrædelser af konkurrenceretten, og det tidspunkt, hvor denne frist kan begynde at løbe, samt de omstændigheder, hvorunder denne forældelsesfrist skal suspenderes eller afbrydes.

I denne henseende bemærkede Domstolen, at artikel 10 i direktiv 2014/104 er en materiel bestemmelse, således at medlemsstaterne i henhold til dette direktivs artikel 22, stk. 1, skal sikre, at gennemførelsesbestemmelserne til denne artikel ikke finder anvendelse med tilbagevirkende kraft. Fra udløbet af fristen for gennemførelse af dette direktiv, dvs. den 27. december 2016, skal national ret imidlertid fortolkes i overensstemmelse med enhver bestemmelse heri.

Med henblik på at fastlægge den tidsmæssige anvendelse af artikel 10 i direktiv 2014/104 i den foreliggende sag undersøgte Domstolen i denne sammenhæng, om den i hovedsagen omhandlede retlige situation var opstået før den 27. december 2016, eller om den fortsat havde virkninger efterfølgende.

Med henblik herpå skulle det undersøges, om den nationale forældelsesfrist, der fandt anvendelse på den i hovedsagen omhandlede situation, var udløbet den 27. december 2016. I denne forbindelse skulle der imidlertid tages hensyn til den omstændighed, at de gældende nationale forældelsesregler selv inden udløbet af fristen for gennemførelse af direktiv 2014/104 skulle overholde ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet og ikke kunne medføre, at artikel 102 TEUF blev frataget sin fulde virkning.

Den fulde virkning af artikel 102 TEUF og navnlig den effektive virkning af det heri fastsatte forbud kræver imidlertid, at de nationale forældelsesfrister, der finder anvendelse på erstatningssøgsmål for overtrædelser af denne artikel, ikke begynder at løbe, før overtrædelser er ophørt, og skadelidte har fået kendskab til eller med rimelighed kan anses for at have fået kendskab til de oplysninger, der er nødvendige for at anlægge et erstatningssøgsmål.

Hvad angår den første betingelse om, at overtrædelser skal være bragt til ophør, har Domstolen fastslået, at henset til den omstændighed, at tvister vedrørende overtrædelser af konkurrencereglerne principielt er kendetegnet ved en informationsasymmetri på bekostning af skadelidte, og at det ofte er særligt vanskeligt for en sådan person at godtgøre eksistensen og

⁴ – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/104/EU af 26.11.2014 om visse regler for søgsmål i henhold til national ret angående erstatning for overtrædelser af bestemmelser i medlemsstaternes og Den Europæiske Unions konkurrenceret (EUT 2014, L 349, s. 1).

rækkevidden af en sådan overtrædelse samt den skade, der følger heraf inden dens ophør, er kravet om, at forældelsesfristen ikke begynder at løbe, før den pågældende overtrædelse er ophørt, nødvendigt for at give skadelidte mulighed for faktisk at udøve sin ret til at kræve fuld erstatning i henhold til artikel 102 TEUF. Eftersom det generelt er vanskeligt for skadelidte at føre bevis for en tilsidesættelse af denne artikel, når der ikke foreligger en afgørelse fra Kommissionen eller en national myndighed, der fastslår denne overtrædelse, kan en forældelsesordning, der kan have til følge, at forældelsesfristen udløber længe før vedtagelsen af en sådan afgørelse, gøre det uforholdsmæssigt vanskeligt for skadelidte at udøve sin ret til at kræve fuld erstatning.

Hvad angår den anden betingelse om kendskab til de oplysninger, der er nødvendige for at anlægge et erstatningssøgsmål, bemærkede Domstolen, at eksistensen af en overtrædelse af konkurrenceretten, skaden, årsagsforbindelsen mellem denne skade og denne overtrædelse samt identiteten af overtræderen udgør en del af disse oplysninger.

Selv om det i det foreliggende tilfælde tilkommer den forelæggende ret at fastlægge det tidspunkt, hvor Heureka fik kendskab til disse oplysninger, finder Domstolen det imidlertid hensigtsmæssigt at bemærke, at dette tidspunkt for kendskab principielt falder sammen med datoen for offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende* af resuméet af Kommissionens afgørelse om konstatering af overtrædelser, uanset om denne afgørelse er blevet endelig eller ej.

Domstolen præciserede endvidere, at artikel 102 TEUF og effektivitetsprincippet kræver, at forældelsesfristen suspenderes eller afbrydes, så længe Kommissionens undersøgelse pågår. Derimod kræver denne artikel og dette princip ikke, at forældelsesfristen fortsætter med at være suspenderet indtil det tidspunkt, hvor Kommissionens afgørelse bliver endelig. En skadelidt person kan nemlig for at underbygge sit erstatningssøgsmål støtte sig på konstateringerne i en kommissionsafgørelse, der ikke er blevet endelig, når denne har bindende virkning, så længe den ikke er blevet annulleret.

Henset til det ovenstående fastslog Domstolen, at en national forældelsesordning som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter forældelsesfristen på tre år for det første begynder at løbe uafhængigt og særskilt for hver delskade, der følger af en overtrædelse af artikel 102 TEUF, fra det tidspunkt, hvor den skadelidte har fået kendskab til eller med rimelighed kan anses for at have fået kendskab til den omstændighed, at den pågældende har lidt en delskade, og til identiteten af den person, der er erstatningspligtig for denne skade, uden at det er nødvendigt, at overtrædelser er ophørt, og at den pågældende person får kendskab til, at den pågældende adfærd udgør en overtrædelse af konkurrencereglerne, og den nævnte frist for det andet hverken kan suspenderes eller afbrydes under Kommissionens undersøgelse vedrørende en sådan overtrædelse, er uforenelig med artikel 102 TEUF og effektivitetsprincippet, idet den gør det praktisk umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve retten til at kræve erstatning for den skade, der er lidt som følge af samme overtrædelse.

Det er følgelig ved at se bort fra de elementer i denne forældelsesordning, der er uforenelige med artikel 102 TEUF og effektivitetsprincippet, at det skal undersøges, om den forældelsesfrist, der er fastsat i national ret, som fandt anvendelse på situationen i hovedsagen indtil denne dato, var udløbet på datoen for udløbet af fristen for gennemførelse af direktiv 2014/104, dvs. den 27. december 2016.

I denne henseende fremgår det af Kommissionens afgørelse, hvorved Googles misbrug af dominerende stilling blev fastslået, at denne overtrædelse endnu ikke var ophørt på tidspunktet for vedtagelsen af denne afgørelse, dvs. den 27. juni 2017. Det følger heraf, at på datoen for udløbet af fristen for gennemførelse af direktiv 2014/104 var forældelsesfristen ikke alene ikke udløbet, men den var end ikke begyndt at løbe.

Da den i hovedsagen omhandlede situation ikke er opstået før udløbet af fristen for gennemførelse af direktiv 2014/104, finder direktivets artikel 10 tidsmæssig anvendelse herpå. Domstolen konstaterede imidlertid, at det fremgår af den klare ordlyd af denne artikel 10, stk. 2 og 4, at den omhandlede nationale forældelsesordning ligeledes er uforenelig med denne bestemmelse. Den bemærkede navnlig, at den nævnte artikel 10, stk. 4, nu kræver, at suspensionen af forældelsesfristen som følge af en konkurrencemyndigheds handling med henblik på at undersøge eller forfølge en overtrædelse af konkurrenceretten, som erstatningssøgsmålet vedrører, ophører tidligst et år efter den dato, hvor den afgørelse, der fastslår denne overtrædelse, er blevet endelig, eller hvor sagen på anden måde er blevet afsluttet. Denne bestemmelse går således videre end de krav, der følger af artikel 102 TEUF og effektivitetsprincippet.

Endelig bemærkede Domstolen, at selv om et ikke-gennemført direktiv ikke kan påberåbes direkte i en tvist mellem private, er den nationale domstol, for hvilken en sådan tvist er indbragt, ikke desto mindre forpligtet til at fortolke national ret i overensstemmelse med dette direktiv, så snart fristen for dets gennemførelse er udløbet, uden dog at foretage en fortolkning contra legem af national ret.